

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu**

Wrocław, dnia 8 lutego 2011 r.

**Zarząd
Zespołu Elektrociepłowni Wrocławskich
KOGENERACJA S.A.
z siedzibą we Wrocławiu**

P/10/049
LWR-4101-23-02/2010

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu skontrolowała Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA S.A. – Zakład EC Wrocław, zwany dalej odpowiednio „Spółką” i „EC Wrocław”, w przedmiocie tworzenia i utrzymywania zapasów paliw w latach 2009-2010 (3 kwartały).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 12 stycznia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi Spółki niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia skontrolowaną działalność Spółki, pomimo stwierdzonych uchybień związanych z egzekwowaniem zapisów umownych z tytułu należnych upustów cenowych za niewłaściwą jakość dostaw węgla kamiennego. Przyjęta ocena wynika z uwag i ocen częściowych przedstawionych poniżej.

1. W badanym okresie podstawowym paliwem, służącym do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej, był w EC Wrocław węgiel kamienny. Zużyto go w ilości [...]² Mg

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.) w związku z art. 11 ust. 4 ustawy z 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorstwa.

w 2009 r. i [...] ³ Mg w ciągu 3 kwartałów 2010 r., stanowiącej odpowiednio 82,0% i 73,3% całkowitej masy wykorzystanych paliw. Udział zużytego mazutu utrzymał się na poziomie 0,5% masy wszystkich paliw przeznaczonych do produkcji, odpowiadający (w ujęciu ilościowym) [...] ⁴ Mg tego paliwa w 2009 r. i [...] ⁵ Mg w ciągu 3 kwartałów 2010 r. Natomiast z 17,5% do 26,3% wzrósł udział zużycia biomasy, odpowiadający (w ujęciu ilościowym) [...] ⁶ Mg biomasy w 2009 r. i [...] ⁷ Mg za 3 kwartały 2010 r.

2. NIK pozytywnie ocenia wywiązywanie się Spółki z obowiązku utrzymywania wymaganej wielkości zapasów paliw dla EC Wrocław. Ze względu na konieczność transportowania paliw przeznaczonych dla EC Wrocław⁸, w latach 2009-2010 (3 kwartały) Spółka – zgodnie z §2 ust. 1 pkt 1 lit c i ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 12 lutego 2003 r. w sprawie zapasów paliw w przedsiębiorstwach energetycznych⁹, zwanego dalej „rozporządzeniem o zapasach paliw” – zobowiązana była do utrzymywania zapasu węgla kamiennego i mazutu w ilościach odpowiadających co najmniej trzydziestodobowemu zużyciu pierwszego i dwudziestodobowemu zużyciu drugiego z tych paliw. W poszczególnych miesiącach badanego okresu zapas węgla kamiennego utrzymywany był w ilościach przekraczających wymagany poziom minimalny o od [...] ¹⁰ Mg w marcu 2009 r. do [...] ¹¹ Mg w październiku 2009 r., co odpowiadało od 150,2% do 906,0% normatywnego poziomu zapasu oraz średniemu zużyciu od 45 do 215 dób. W przypadku mazutu zgromadzone zapasy były również wyższe od wymaganego poziomu o od [...] ¹² Mg w październiku 2009 r. do [...] ¹³ Mg w marcu 2010 r., a wielkości te stanowiły odpowiednio 152,8% i 660,9% normatywnego poziomu zapasu mazutu. Gromadzenie i utrzymywanie zapasów paliw w ilościach większych od wymaganych, wynikało przede wszystkim z ograniczonych możliwości dostaw węgla kamiennego do EC Wrocław drogą wodną w okresie niezeglowności rzeki Odry, a w przypadku mazutu z zapewnienia bezpieczeństwa produkcji w sytuacjach awaryjnych.

W badanym okresie stan zapasów paliw w Spółce kontrolowany był przez Urząd Regulacji Energetyki 10 razy, przy czym kontrole te prowadzone były na odległość w oparciu o informacje pochodzące z wypełnionych przez Spółkę formularzy, dostarczonych listownie

³ Vide przypis 2.

⁴ Vide przypis 2.

⁵ Vide przypis 2.

⁶ Vide przypis 2.

⁷ Vide przypis 2.

⁸ W tym węgla kamiennego z kopalni odległych więcej niż 50 km od miejsca składowania przy EC Wrocław.

⁹ Dz. U. Nr 39, poz. 338 ze zm.

¹⁰ Vide przypis 2.

¹¹ Vide przypis 2.

¹² Vide przypis 2.

¹³ Vide przypis 2.

przez wzmiankowany Urząd, który nie zgłaszał uwag do przesłanych informacji. W wyniku tych kontroli nie stwierdzono niedoborów zapasów paliw i nie skierowano do Spółki w tym przedmiocie zaleceń.

3. NIK nie wnosi uwag do warunków składowania węgla kamiennego przy EC Wrocław. Zlokalizowany w sąsiedztwie hal produkcyjnych plac składowy¹⁴, stale dozorowany i monitorowany z wykorzystaniem telewizji przemysłowej, umożliwiał zgromadzenie zapasów węgla na poziomie [...] ¹⁵ Mg, tj. w ilości ponad 3-krotnie przewyższającej wielkość zapasu minimalnego dla tego paliwa, określonego w rozporządzeniu o zapasach paliw, a w badanym okresie wynoszącego maksymalnie [...] ¹⁶ Mg¹⁷. Budowa, lokalizacja i wyposażenie placu składowego w infrastrukturę techniczną, zapewniały ochronę przeciwpożarową i ochronę środowiska oraz stałą w ciągu roku dostępność zgromadzonego paliwa.

W systemie księgowym Spółki nie wyodrębniono kosztów utrzymywania zapasów paliw, ewidencjonując je w różnych pozycjach kosztów stałych i zmiennych wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej. Prowadzenia osobnej ewidencji kosztów utrzymania zapasów paliw nie przewidywała zarówno obowiązująca w Spółce polityka (zasady) rachunkowości, jak i przepisy obowiązującego prawa.

4. Badania kontrolne wykazały, że unormowane zostały procedury zapewniające kontrolę ilości dostarczanego i zużywanego w EC Wrocław paliwa. Określono je w Instrukcji Postępowania w Gospodarce Paliwami w Spółce z 27 czerwca 2007 r.¹⁸, a także w Instrukcji Gospodarki Paliwowej w EC Wrocław nr IO-110-01 z 5 lipca 2006 r.¹⁹ oraz w procedurze ZSZ-06 „Zakupy Paliw” z 27 marca 2009 r.²⁰. Jednakże uwzględnione w Instrukcji IO-110-01 i w procedurze ZSZ-06 uregulowania odnośnie kontroli jakościowej dostarczanego węgla nie były spójne w zakresie określenia miejsc poboru prób do badań. Instrukcja IO-110-01 wskazywała bowiem, że z każdej partii węgla powinna zostać pobrana próbka do badań jakościowych przez dostawcę w miejscu załadunku partii dostawy, jak i przez odbiorcę w miejscu rozładunku tej partii dostawy. Natomiast procedura ZSZ-06 określała, że dla dostaw węgla do EC Wrocław próby do badań jakościowych mogą być pobierane przez wyspecjalizowaną firmę posiadającą stosowne certyfikaty zarówno na terenie elektrociepłowni, jak i w portach

¹⁴ W nomenklaturze Spółki określany jako: „skład rezerwowy zwałowy ze zwałami odkrytymi bardzo dużymi”.

¹⁵ Vide przypis 2.

¹⁶ Vide przypis 2.

¹⁷ W styczniu 2009 r.

¹⁸ Zatwierdzonej 2 lipca 2007 r. przez Prezesa Zarządu i zastępowej 7 października 2010 r. dokumentem pt. „Postępowanie w Gospodarce Paliwami w Zespole Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA S.A.”.

¹⁹ Nr IO-110-01 zatwierdzona do użytku z dniem 5 lipiec 2006 r.

²⁰ Określonej w ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania Jakością i Środowiskiem w KOGENERACJI S.A. – według PN ISO 9002 i PN ISO 14001.

śląskich i wrocławskich. W rzeczywistości, od 1 czerwca 2009 r., próbki do kontroli jakości dostarczanego węgla pobierane były przez firmę Polcarg - Medyka Sp. z o.o. wyłącznie w trakcie załadunku węgla w kopalni sprzedającego, co oznacza, iż stan faktyczny nie był zgodny z przywołanymi powyżej regulacjami wewnętrznymi.

5. W latach 2009-2010 (3 kwartały) dostawy węgla dla Spółki dokonywane były w oparciu o obowiązującą do 30 czerwca 2021 r. umowę nr KW/05/153/UH (tzw. umowę wieloletnią), zawartą 25 czerwca 2005 r. pomiędzy Katowickim Holdingiem Węglowym S.A., zwanym dalej „KHA S.A.”, a Konsorcjum Kogeneracja - Energokrak, utworzonym przez Spółkę i Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Energokrak Sp. z o.o. z Krakowa. W ocenie NIK postanowienia tej umowy, oraz umowy nr SW/05/174/UH (tzw. umowy sprzedaży), zawartej 6 lipca 2005 r. między podmiotami tworzącymi Konsorcjum Kogeneracja - Energokrak, zabezpieczały interesy Spółki w zakresie ciągłości dostaw oraz gwarancji ilości i jakości węgla.

Tym niemniej negatywnie ocenić należy przypadki nieegzekwowania przez Spółkę należnych, w myśl §16 umowy wieloletniej, upustów cenowych z tytułu dostarczania węgla o parametrach jakościowych wykraczających poza przyjęte w tej umowie wartości graniczne, gdyż:

a) pomimo uzasadnionego wszczęcia postępowań w sprawie reklamacji jakościowej 3 dostaw (partii) węgla w 2009 r. z Kopalni Węgla Kamiennego „Mysłowice-Wesoła” do EC Wrocław²¹, Spółka nie uzyskała upustu cenowego w łącznej kwocie 31.899,78 zł²², ustalonej od wartości dostarczonego węgla, wynikającej z jego klasy rozliczeniowej. W ramach bowiem wzmiankowanych postępowań reklamacyjnych Spółka przystała na wniosek KHW S.A. o zastosowanie do rozliczenia reklamowanych dostaw (partii) węgla średniej arytmetycznej z wyników badań laboratoryjnych na zawartość popiołu (wykonanych przez KHW S.A. i przez podmiot działający na zlecenie Konsorcjum Kogeneracja - Energokrak), chociaż w przedmiotowej sytuacji²³ umowa wieloletnia w §14 ust. 7 przewidywała wystąpienie KHW S.A. o wspólne ze Spółką wykonanie analizy próbki kontrolnej węgla, a w przypadku braku takiego żądania nakazywała przyjęcie do rozliczeń wyniku analizy Konsorcjum Kogeneracja - Energokrak;

²¹ Tj. dostaw z: 24 kwietnia 2009 r. o tonażu 1456,35 Mg (wg listu przewozowego nr 26009), 6 maja 2009 r. o tonażu 1456,80 Mg (wg listu przewozowego nr 26112) oraz z 12 maja 2009 r. o tonażu 1453,10 Mg (wg listu przewozowego nr 26174).

²² Wg algorytmu podanego przez Zarząd Spółki (w wyjaśnieniach załączonych do pisma Z/0505/2011 z 10 stycznia 2011 r.) wartość należnego upustu wynosi 30 940,95 zł. Różnica wartości upustu wynika z odmiennej interpretacji postanowienia §16 ust. 1 lit. b umowy wieloletniej, wskazującego m.in. sposób i podstawę wyliczenia jego wartości.

²³ Tzn. kiedy rozbieżności pomiędzy wykonanymi przez strony umowy wieloletniej wynikami analiz laboratoryjnych (dotyczącymi oznaczenia zawartości popiołu), przekraczały 3 punkty procentowe, dopuszczone w §14 ust. 6 umowy wieloletniej.

b) badania 53 dostaw węgla kamiennego z okresu objętego kontrolą wykazały w 5 przypadkach (9,4% badanej próby), że Spółka nie dochodziła należnych upustów cenowych na łączną kwotę 55.356,72 zł²⁴, ustaloną na podstawie cen wynikających z klasy rozliczeniowej węgla. Wszystkie te przypadki dotyczyły partii węgla pochodzących z Kopalni Węgla Kamiennego „Wieczorek”, objętych fakturami VAT nr: 4001002256 z 28 września 2009 r. (plus faktura korygująca nr 4001002345), nr 4001002279 z 9 października 2009 r. (plus faktura korygująca nr 4001002354), nr 4001002452 z 30 listopada 2009 r. (plus faktura korygująca nr 4001002541), nr 4001002460 z 30 listopada 2009 r. (plus faktura korygująca nr 4001002543), nr 4001002691 z 26 kwietnia 2010 r. W powyższym zakresie nie zasługują na uwzględnienie wyjaśnienia przedstawicieli Zarządu Spółki z 10 stycznia 2011 r., gdzie wskazano, że Spółka wyraziła zgodę na dostawy węgla z KWK „Wieczorek” o granicznej zawartości popiołu, wynoszącej [...] ²⁵. Zgodnie bowiem z §21 umowy wieloletniej wszelkie zmiany tej umowy oraz jej załączników, winny być dokonane w formie pisemnego aneksu podpisanego przez obie strony pod rygorem nieważności, co nie miało miejsca w niniejszej sprawie.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Zaktualizowanie i ujednolicenie obowiązujących w Spółce regulacji wewnętrznych dotyczących kontroli jakości węgla dostarczanego do EC Wrocław.**
- 2. Rozważenie podjęcia działań na rzecz wyegzekwowania upustów cenowych wynikających z przekroczenia granicznych parametrów zawartości popiołu w partiach węgla kamiennego, objętych fakturami wyszczególnionymi w punkcie 5b niniejszego wystąpienia pokontrolnego, jak również przeprowadzenie analizy parametrów jakościowych partii węgla kamiennego, dostarczonych do EC Wrocław w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 września 2010 r., pod kątem ewentualnego podjęcia działań zmierzających do wyegzekwowanie należnych upustów cenowych.**
- 3. Prowadzenie rozliczeń finansowych w zakresie granicznych parametrów jakościowych otrzymywanych partii węgla kamiennego na podstawie obowiązujących postanowień umowy wieloletniej.**

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd Spółki, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia

²⁴ Wg algorytmu podanego przez Zarząd Spółki (w wyjaśnieniach załączonych do pisma Z/0505/2011 z 10 stycznia 2011 r.) wartość należnego upustu wynosi 55.543,19 zł. Różnica wartości upustu wynika z odmienniej interpretacji postanowienia §16 ust. 1 lit. b umowy wieloletniej, wskazującego m.in. sposób i podstawę wyliczenia jego wartości.

²⁵ Vide przypis 2.

pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, Zarządowi Spółki przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Najwyższej Izby Kontroli Delegatury we Wrocławiu, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.